

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

Brasiovu 17/5 Octobre 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Temnițele seu locurile de prinsóre.

Nu este numai datorint'a ei este si dreptu intiesulu interesu alu societatii omenesci, cá se se ocupe si cu sórtea acelor nenorociti, carii seu din reintia, seu din slabitiune omenesca, seu uneori chiaru pe nevinovate rusinati si infamati suferu in prinsori, in temnitie puturóse, in féra si catusi, cu postu si batai, luni seu ani intregi, seu si tóta viétia. De candu este lumea, locuri pedepsitóre si corectionale totudeauna au fostu; este inse o nemarginita diferentia intre prinsorile in care ómenii cadiuti la fapte rele se detienu cá din resbunare si fara a incerca macar coregerea lor, si érași intre prinsorile corectionale, in care se incerca indreptarea, re'ntórcerea pecatosiloru dela faptele lor.

Sciinti'a recunoscu de cateva dieci de ani incóce, ca prinsorile asié precum au fostu ele intocmite in o parte mare a Europei, érá mai multu scóle de criminali, decatu locuri de corectiune, adeverata urgia a societatii omenesci, pentruca mai toti cati scapá din robia temniteloru, esia multu mai blastamati de catu au fostu ei candu au intratu. Legislatiunile pe la noi s'au ocupatu fórté raru cu cestiunea inchisoriloru seu temniteloru, ceea ce este spre rusinea lor, pentruca a trebuitu se viie absolutismulu oelu de 12 ani, pentrucá se curatie temnițele de spurcatiuni, se le prefaca in catva din pesteri si scorburi de féra selbatece in locuinte omenesci si din scóle de crime in case de lucratori. Ve aduceti aminte in ce stare fiorósa aflase gubernatorulu br. Wohlgemuth temnițele Transilvaniei, cum si de respunsulu oelu nerusinat ce i se dete intre altele la orasiulu Bistritia de catra autoritatea locala. In Ungari'a crudimea si barbaria ferósa in acésta privintia a fostu totudeauna mai mare de catu pe la noi. Dela 1861 umanitatea in prinsorile corectionale in locu se créscu a decrescutu.

Amu fi creditu, ca pana acum legea presei nu ne ar fi suferitu a descoperi despre starea temniteloru ceea ce sciamu noi. Dn. Emiliu Tauffer, juristu de profesiune, seu cum se dice omu de specialitate ne scuti aratandune totuodata, ca asié ceva se póte scrie si vorbi fara periculu. Dn. Tauffer a calatoritu pe la tóte prinsorile mai de frunte din Ungari'a si Transilvani'a, le a descrisu pe acelea cu multa cunoscintia de lucru, totuodata intr'unu stilu bine intiesu si cu o maniera domóla, éra „Kolozs. Közlöny" reproduce in mai multi numéri interesantele insemnari ale susnumitului barbatu. In Nii sei 116 pana la 119 vede cinova cá intr'o cautatóre starea prinsoriloru din Transilvani'a, precum si pana in catu aceleasi aru fi locuri de indreptare, seu mai virtosu scóle de crime. Dn. Tauffer afla, ca temnițele nu mai sunt precum érá pana la 1849, ca inse ele sunt departe de aceea ce aru trebui se fia.

In Transilvani'a sunt dóua prinsori provinciale, destinate spre a primi pe persónele condamnate (osendite) pentru crime grele, adica cea din Gherl'a (Armenopole) pentru barbati si cea din Aiudu pentru femei. Din locurile de prinsori se póte incheié prea adesea si la starea moralitatii popóraloru, inse si la gradulu umanitatii pe care voru fi standu si legile pedepsitóre si tribunalele. Noi spre acestu scopu ne marginimu a reproduce aici despre temnitie mai multu numai date statistice, urmate de prea pucine observatiuni.

In prinsórea dela Gherl'a se aflá in 30 Augustu a. c. 656 criminali. Acestu numeru

se imparte dupa nationalitati asié: maghiari si secui 199 la poporime de 500.000; sasi 39 la poporime de 180.000; romani 356 la 1,150.000, nemti 2, polonu 1, rutenu 1, moravu 1, evrei 18 la 22 mii suflete; tiegani 29 la nu soiu cate suflete, ca cu scirea nóstra tiegani in diecimea acésta de ani nu sunt numerati separat. Din toti persóne tinere intre 15 si 24 ani érá 99, intre 24 si 40 ani 375, dela 40 in susu 182. 6 insi se afla prinsu pe viatia.

Pentru tienerea robiloru se platescu numai cate 26 1/2 cri pe di, unde pe airea se dau cate 40 si 50 ori.

Pedepsele care se apléca in Gherl'a sunt: camar'a intunecósa, postu, bataie, éra scurteica (hainitia, spentielutiu) stringatóre si lantiuirea la pamentu sunt cassate. Postulu cu pane si apa scurta la fórté multi viatia. Moru preste 60 pe anu, cei mai multi din ból'a de plamani.

Custodi'a in Gherl'a sta din 90 armati.

Prinsórea provinciala din Aiudu destinata pentru femei criminale a inceputu a se cladi numai la 1857, a fostu gat'a in 1860 si a costatu 224.800 fl. v. a., pentru cá se detienu in laintrulu seu 210 osendite.

Pela 23 Augustu candu visitá du. Tauffer temnitia femeiloru se aflá inchise din tóta Transilvani'a numai 94 inse. Din acestea érá: 29 maghiare si secuience, 7 sasóice, 2 nemtióice, 25 romance, 29 tiegane, 2 israelitene. Dupa confesiune 47 r. catolice, 16 gr. unite, 10 gr. ne-unite, 9 reformate, 7 luterane, 3 unitariaue, 2 mosaice. Dupa crimele comise: 15 ucigasie de omu, 24 ucigasie de pruncii proprii, 2 lótre rapitóre (Räuberinnen), 7 tecunarese, 44 fure, 1 lapedatóre de fetu, 1 insielatóre.

Pe acestea femei cadiute le ocupa cu lucruri femeiesci mai de multe feluri; tienerea loru costa pe tíera 10.058 fl. pe anu.

Dn. Tauffer aflá in acésta temnitia putóre scarnava, cum si unu scandalu si mai scarnavu, ca pe candu se aflá elu acolo visitandu, o parte din arestatii barbati de ai comitatulu Albei de josu carii nu mai incapu in temnitia comitatulu, érá stramutati in temnitia femeiloru. Se póte óre justifica o asemenea fapta? S'a facutu acésta cu scirea comitelui supremu si cu a presiedintelui dela tribunalu? Dn. Tauffer adange, ca in aceeasi prinsóre, in care disciplin'a prezorisa cere o tacere si linisce strinsa, se audia larma, fluietaturi, sberaturi, cum si ca ar fi preste putintia de a evita orice cochetarii intre barbati si femei.

Pentrucá se fimu in stare de a trage linii paralele si de morala si de dreptate, se trecemu pe cateva minute la Ungari'a. Veduramu ca in Transilvani'a pentru 2 milióne locuitori sunt dóua prinsori provinciale, una de barbati alt'a femei si ca numerulu nenorocitorulu locuitori barbati si femei in ambele este 750, éra tienerea loru costa la 90 mii fl. In Ungari'a cu Banatulu pentru 9 milióne locuitori sunt 5 prinsori seu temnitie provinciale, adica in Vácuz cu 717 criminali, pe carii ii pazescu 98 ómeni armati, éra tienerea costa 110 367 fl. In Leopoldstadt (comit. Nentra) cu 862 prinsu, cu spese anuale 139.113 fl. In Muncaciú cu 642 prinsu, cu spese anuale 93.351 fl. In Illava (comit. Trencinu), temnitia facuta dintr'o fortare'tia si din o manastire cu spesele statulu in suma de 928.200 fl. aici se detienu cei mai periculosi criminali din tóta tíer'a, numerulu lor érá 573, dintre carii 36 pe tóta viatia, éra spesele tienerii 82 mii fl. v. a. A cincea prinsórea este la satulu Maria Nostra in comitatulu Hont, prefacuta érași dintr'o manastire cu spese de 150 mii fl., destinata numai pentru femei criminale, de care in Aprile 1866 érá 258 totu de acelea care sunt condamnate a robi mai multu de unu anu, éra tienerea loru costa preste 26 mii fl. v. a. pe anu.

Asié in Ungari'a la an. 1866 era condamnati pentru crime grele 3052 barbati si femei. Totu Ungari'a mai are 106 prinsori seu temnitie pela comitate, cetati si orasie, care inca in mare parte sunt pline. In multe din acestea mai domnesce totu negrij'a, putórea, barbaria, crudimea si tóte scarnaviile dinainte de 1848, adica autonomi'a fara picu de controla si publicitate. — (Va urmá.)

Distingerile romaniloru.

„Vixere ante Agamemnona multi, sed omnes illa-crimabiles ignotique, longá nocte, carent quia vate sacro.“

De candu ne aflamu pre pamentulu Daciei Traiane, cate fapte eroice si demne de imitatiune si de admiratiune ni-au remasu in intunereculu noptii, numai din singur'a cauza, ca n'a fostu cine se le inregistrese spre a le lasá proprietate istoriei nationale; ma de le-a si inregistratu dupa marimea importantiei lor, ele au fostu deturnate, schimosite si falsificate, ma si rapite din proprietatea romana si ascrise de istoricii straini cu destula perfidia altei natii, care nu le-a severisitu. Suntemu indreptatii astadi a dice acésta, pentru ca vedemu, catu de multe date false si intortochiate ne arunca unii istorici straini pe arpile viitorulu, care apoi ér' va jurá ca sunt adeverate, fictaque fidem capient, etsi rapta heroi.

Tocma asta impregiurare ne face a ne adresá catra fratii nostri de arme mai inteligenti, cá or-unde se distinge bravur'a ostasiulu romanu se-o inregistrese si scóta in publicu, cá se ne pastramu ereditatea fapteloru, care singura ne póte dovedi, ca suntemu fiii lui Marte.

Cu cata reverentia si pietate onoramu memori'a chronicariloru romani, cari déca n'aru fi esistatu si astadi amu fi remasu prada intunerecului si letargiei! Cine nu se inchina barbatiloru, cari lasa la natii anale si diurnale in tóte obiectele, ce potu face o ilustratiune in istoria, potu descoperi nescu adeveruri abstruse si prin aceea ajuta a usiurá drumulu la circumspetiune si la lumina in sinulu natii lor! Amu trebui se dorimu, cá tóte repórtele inregistrate in diurnale militari si civili despre romani se le inregistramu celu pucinu asié dupa cum ne-a pastratu Poémationulu, faptele granitiariloru romani supt Iosifu II., a carui judecata despre bravur'a romaniloru o cetimu in marturisirea lui: „Virtus romana rediviva“, care déca nu o scotea la lumina unu demnu de memoria eterna Vaida, n'ar redicá aneimele ei fruntea nepotiloru, cá se tieni despre sine aceea ce e innascutu in caracterulu, curagiulu lor, ér' nu se plece capulu si se-si acopere fruntea dinaintea minciuniloru scriitoriloru straini, cari nu se rusinara a ne calificá sub tóta constitutiunea feudala cu cuvintele: „Hominum genus ad servitutem natum“ ad unu feliu de ómeni nascuti numai spre iobagia. De aceea amu dori, ca totu romanulu inteligentu se lase, déca nu alt'a, celu pucinu unu portfoliu, unu diurnalu despre faptele si vicisitudinile romaniloru in giurulu seu si in relatiunile cu vecinii sei, ca acestea voru servi de indreptariu viitorimii si veru dá nutrementu istoriei fapteloru natii nóstre, care trebuie se-si creese istoria s'a nationala cá natiune politica. Noi inca ne vomu face detoria cu publicarea or caroru notitie, ce ni se voru impartasi seu preste care vomu dá.

Despre regimentulu Imp. Alecsandru Nr. II cu cerculu de intregire in Fagarasiu, cetimu in „Herm. Ztg.“ unu „adio“ catra regimentu dela colonelulu loru Grivicie, din care se vede, ca regimentulu acésta statoriu din romani s'a distinsu cu deosebire in batalia din 27 Iuniu la Trautenau si in 28 in lupt'a cea infri-cosiata dela Rudersdorf, unde singur'a acésta brigada de demanétia pana sér'a s'a luptatu in contra gardei prusiane, care érá de 6 ori mai numerosa.

Catra regim. de linea infant. Imper. Alecsandru Nr. II: „Din anima multiamescu cu bravului si eroiculu regimentu Alecsandru pentru salutarea de despartire trimisa mie pe telegrafu, candu pornii din Vien'a.“

„Déca istoria inregistrésa in cartea s'a cu condeiu de arama lupt'a nóstra cea glorioasa dela Trautenau, déca va enara cu multumire patriei cum se amesteca in

diu'a aceea resonetele inimului lui Kadetzky cu bubuitul tunurilor si cu sunetul puscilor si cum tota larm'a armelor se nadusia de strigatele entusiastice: Se traiésca Imperatul! ea in etern'a ei dreptate nu va denega admirarea trupelor acelor, care la Rudersdorf se luptara in contra unui dusmanu de siese ori mai numerosu cu totu atatu de multa abnegare de sene, cu cata virtute eroica."

„Me tienu dar' prea fortunatu, ca am comandatu in dilele acele reg. 16-le de venatori, reg. Alexandru si Airoldi, intocma de brave si resemnate, si ca am sangeratu cu atatu de multi soci (ortaci) de arme.“
Grivicio m. p. colonelu.

— Recunoscinti'a catra regimentulu granițiaru romanu banaticu Nr. 13, care se află in corpulu alu 3le de armata, se afla in ordinea Archiducelui Ernst Nr. 596, Villach, tramisa regimentului prin comandantele interimalu Vezlar L. M. C. cu datu Klagenfurt 27 Sept. sub Nr. 217; ea distinge bravur'a romanilor asia:
C. R. LdMC. Archiducele Ernst
catra c. r. Regimentu banatianu-romanu de margine nr. 13.

„La pré inaltulu ordinu Regimentulu pléca acasa.

Cá uniculu, dara demnulu representante alu militarilor de margine, Regimentulu acest'a stete sub comund'a mea la armat'a de nordu.

Fui martoru tientei lui celei esemplari in totu restempulu, oatu au fostu in cuprinsulu corpului a 3 de armata.

Pasindu acest'a de sub comand'a mea, me simtiu obligatu in numele servitiului pre inaltu, pentru disoiplin'a documentata si inca in impregiurari grele, pentru perseveranti'a la mesuri de multe ori ingreunate, pentru bravur'a inaintea inamicului, ai esprime deplin'a mea recunoscintia si multiamit'a.

Resistinti'a cea curagiósa si venjósa a regimentului la Sadv'a, in diu'a cea grea dela Königgrätz, esemplarea sea retragere spre Lip'a, perseveranti'a statornica aci in campulu liberu, in foculu tunurilor inamicului mai numerosu, precum si tiente'a cea incheiata si ordinea la retragerea cea grea, dupa batalia, voru fi pentru totu deun'a momente pline de onóre in istori'a regimentului

Sum convinsu ca acesta si de aci incolo, in in ori ce impregiurari, va pastra spiritulu celu vechiu alu armatei austriace, ca elu va tiené computu de esperintiele campaniei trecute si va propasi amesuratu recerintieloru tempului, éra la chiamarea préinaltului nostru domu alu ostiloru sum convinsu, ca elu va puté se caute liniscitu si siguru in faci'a eventualitatiloru fitóre.
Ernst m. p. LMC.

Brasiovu, 15 Oct. Spre marea bucuria a comerciantiloru cu vite cornute, inalt'a comanda generala a țierei a ordonatu, cá dilele de contumacia pentru straportarea viteloru din Moldo-Romani'a se se reduca numai la 10, din cauza, ca scirile despre starea viteloru sunt imbucuratórie.

De almintrelea publiculu de aici, mai vertosu romanii, sunt cá neci-odata iugrigiti despre viitoriulu patriei loru. Anumitu in tóte cercurile de conversatiune nu se potu mirá deajunsu, oam si cu ce dreptu, cu ce calculu se póte concede cá Ungari'a se outedie a face sila Transilvaniei cu una pretensiune atatu de cutediata, cá se o fusionese si contopésca cu ea fora voiea ei, precandu patri'a nóstra e autonóma in virtutea unui contractu bilateralu cu coróna, precandu drepturile politice nationale ale Ardélului sunt dejá sanctionate de Maiestate pre basea federalismului a patru natiuni politice si siese confesioni si precandu maiortatea Transilvaniei nu va se scia de alte planuri, decatu de apararea cu santiania a continuitatii de dreptu dela 1863/4. Toti traiescu in terea convictiune, ca Mal. S'a se va indurá a conchiamá é' oatu mai curundu diet'a Ardélului, cá se si continuedie lucrarile cu pertractarea propusatiuniloru regie propuse dietei din Sibiu spre deslegare; si le sangeru anim'a, candu vedu, ca trecu timpuri preste tempuri, si inca nici o lege comunala, nici o inlesnire pentru patria, celu pucinu cu redicarea unei bance ipotecarie pentru inlesnirea comerțului si a diverseloru intreprinderi industriali, nu s'a potutu pana acum introduce, din caus'a incurcariloru ce le casioná Ungari'a si unionistii cu pretensiunile legiloru din 1848. Dintre tóte provinciile monarchiei Ardélulu se afla asiadiatu prin primirea diplomei si facia cu imperiulu, Asia sórtea Transilvaniei dupa legile

esistente e prin acte bilaterali concediuta numai in mana ei si a marelui principe alu țierei, fara se aiba si Ungari'a catu de pucinu dreptu a se amestecá spre a-i h'api si scurtá dreptulu autonomiei ei. Deci nu mai affi sufletu pe aici, oare se vrea se auda de uniune cu Ungari'a, cu atatu mai pucinu de diet'a ei, ci stau toti neclatiti pre longa continuitatea drepturiloru din 1863/4 cu autonomi'a țierei, cá unii ce se afla in posesoriu si nu dau paserea cea din mana pe cea din gardu.

Mai face obiectu alu conversatiunii si restaurarea oficialoru si mai multu introducerea publicitatii siedintieloru comunitatii centumvirale pe care o dorescu tocma in interesalu increderii publice si pretendu cá se nu se puna é' la o parte, dupa cum ar' vré unii, cari se temu de publicitate, cá sobolulu de lumin'a sorelui. —

Romanii brasioveni sunt resoluti a serba memorabil'a di de 26 Octobru, aniversarea sanctionarii art. I de lege din 1863 cá semnu de omagiale multiamita catra Maiestate si totuodata pentruca o pretieáscu cá pe unu fetu, cá unu resultatu alu lopteloru natiunii portate de mai bine de 400 ani; si fora crima in contra vietii nóstre nationale politice, nece unu sufletu de romanu nu póte fi indiferentu la serbarea acestei aniversarie, care ni o reolama cu voce stentorica tóte impregiurari de facia. Simtiementele nóstre cele leali catra marele principe; acari inaltiatu drépta a subscrisu si in limb'a romana acea lege in diu'a acésta, ne imperitésca, cá se o primimu de serbatória nationala, — de fraternisare si de sacrificiulu unui denariu pentru redicarea unei aca demii de drepturi nationale in autonóm'a Transilvaniei. La care serbare se trage atentiunea tuturozu romaniloru ardeleni, cá se faca asemenea. —

Brasiovu 16 Oct. n. Dupa aceta mai de dóua luni, de alaltaeri s'a innuoratu cerulu, éra eri si astadi ploá fórte bine si mai plóua intinsu, incatu economii carii mai desperasera pentru semenaturele de tótna ca nu le voru resari, insufletiescu din nou; isvórale si putiurile cate secasera mai de totu inca si recastiga nutrementulu loru.

Pretiurile bucateloru in vinerea trecutas'au schimbatu prea pucinu din ceea ce fusesera. Se vedemu ce va fi dupa acésta plóia manósa.

Clusiu 12 Oct. n. Tinerimea s'a conscrisu si la cursulu de drepturi de aici in numeru destulu de mare. Din an. 1866/7 inainte atatu aici, catu si in oolegiulu reformatiloru dela M. Osiorheiu s'a introdusu si cursulu juridicu de patru ani asié, incatu se aiba dreptu de publicitate pe carele pana acuma nu'lu avea, adica la acestu colegiu nu se potea da testimoni si absolutorii cu valóre legala. De aici incolo precum dela academi'a din Sibiu, asié si dela cele dóua unguresci din Clusiu si M. Osiorheiu tinerii cati voru face intregu cursulu de patru ani si voru avé absolutoriu bunu, voru fi lasati fara nici o pedeca la orice universitate din monarchi'a austriaca, pentruca se puna atatu ecamene de statu, oatu si rigurose spre a si castiga diplom'a de doctoru in drepturi.

Asié de astadi inainte Transilvaniei are 1 academi'a de drepturi in limb'a germana, 2 in limb'a maghiara si nici un'a in limb'a romanésca. Insemnamu, ca cea din M. Osiorheiu se tiene din veniturile bisericesci si scolastice ale reformatiloru, cea din Clusiu este elironom'a fostului liceu regescu, e inse ajutata din nou de catra statu, éra cea din Sibiu se sustiene dela statu cu cate 17 mii fiorini v. a. pe anu. De almintrelea vedi bugetulu Transilvaniei subternutu de catra cancelari'a r. transilvana de curte la senatulu imperialu in an. 1864/5 spre a'lu vota.

In același timp acéasi r. cancelaria propusee si midilociise votarea de plati pentru cate doi docenti de drepturi in limb'a romanésca la academi'a din Sibiu si la cea din Clusiu. „De catu atata mai bine nimicu,“ audiai pe atunoi murmurandu pe o multime de ómeni scurtu vedietori, éra vocea celoru carii dicea: „decatu nimicu, mai bine si atata,“ nu se audia nicairi, se audia inse vocea acelor carii fantasá, cá natiunea se si ridice academi'a de drepturi din banii sei, care insemná atata, cá se si adune prin colecte unu tondu celu pucinu de treisute mii fiorini v. a., pentruca se aiba unu venitu anualu de 15 mii fiorini, fara care este preste putintia a sustiené o academi'a de drepturi, dara inca si asié numai cu greutate; afara de aceea se cere si unu localu propriu cu 4 clase mari, 1 chilia pentru cancelaria

si biblioteca, 1 locuintia pentru pedelu, tóte acéstea scii numai pe saracia. De almintrelea despre acéstea se mai scrisese paremise in Februariu an. 1865 totu in Gazeta.

Acum sunt fórte multi, carii s'aru bucura din sufletu se védia macar pe acei 4 docenti propunendu cateva specialitati in limb'ar omanésca, inse éca nu se póte, pentruca la uniculu carele s'a insinuatu cá docente privatu la academi'a de drepturi din Sibiu, adica dn. Dr. Dim. Racuciu carele a depusu doctoratulu in renumit'a academi'a dela Graetz, inca i se punu pedeci fórte mari.

Acéca carii in timpulu dietei dela 1863 au avutu ocaziune de a conversa cu barbatii dela in. cancelaria reg au si affatu inca de atunci, ca ide'a de docenti privati in limb'a romanésca fusesse fic'a unei idei multu mai maretie. Pana atunci unguirii inca nu aveau academi'a de drepturi. Asié br. Fr. Reichenstein a scosu in conversatiuni private ide'a infiintariii unei universitati transilvane paritetice pentru tóte trei limbale țierei, in care adica sciintiele mai nalte se se propuna cu valóre de dreptu in tóte trei limbile. Odinióra a infiintia o universitate insemná mai totu atata, cá si cum ai castiga o țiera. Spesele unei universitati cu cate 20 pana la 50 profesori si docenti platiti dela 1000 pana la cate 2000 fl. se potu numi colosale. Asemenea spese le póte porta numai statulu. Pana se castigi dela statu, adica dela potestatea legislativa acésta favóre, se află cu cale, cá deodata se restaure cursulu de drepturi in Clusiu, unde mai fusesse, erá de alt'a se se faca inceputura si in limb'a romanésca prin docenti privati Ide'a nu a remasu perduta.

Inca la 3 Augustu 1863, adica nainte cu trei ani esi o preanalta decisiune, prin care se concede si se demanda, cá la academiile de drepturi din Ardélu se se propuna studii practice de dreptu in limb'a romanésca. Sub studii practice intielegemu legile positive, precum sunt: dreptulu civilu si criminalu, procedurele loru, legile administrative si finantiarie, dreptulu patriei (Transilvaniei), si hai fia si dreptulu romanu (Institutiones et Pandectae), éra cele mai multu doctrinarie, precum de eca. dreptulu naturei, etic'a, dreptulu privatu germanu, dreptulu feudal, istori'a dreptului germanu etc potea se mai astepte 3—4 ani. Despre acei docenti romani se presupunea totuodata, ca folosinduse ei de tóta terminologi'a juridica ce s'a pregatitu in parte mare prea bine prin fostele translate c. r. in 10 ani, precum si de ceea ce ecisista in țierele romanesci din vechiu si din nou, adica incependu dela Pravil'a lui Vasilie Voda pana la Domnii Caragea si Sutiú, de acolo pana la Regulamentulu organicu din 1830 si dela acesta pana la traducerea codicei lui Napoleonu, voru statori o terminologia juridica romanésca, oare se nu mai póta fi supusa la nici unu felu de dispute filologice, acolo unde vine la intrebare averea, onórea si viéti'a ómeniloru.

Pe acéstea temeiri s'au cerutu apoi platile docentiloru romanesci transilvani dela senatulu imperialu. Platile s'au votatu si s'au sanctionatu, docenti inse nu s'au aratatu, afara de unulu Dr. Racuciu, carele astadi petrece in Sibiu cá concipientu de advocatura pentru oare se pregatesce; inse si acesta dete preste pedeci, éca cum.

Racuciu cerú dela regimu postulu de docentu privatu la academi'a din Sibiu, inse cu scopulu de a se bucura de tóte drepturile recunoscute docentiloru dela universitati prin decretule minist. din 19 Dec. 1848, 5 Ian. 1849, 8 Mart. 1849, 27 Apr. 1850 (Bulet. imp. Nr. 208) etc. etc. In gubernu r. impartasi de dato 26 Iuliu 1866 Nr. 17061 preanalt'a incuviintiare a cererii dlui Racuciu. Copulu profesoriloru dela academi'a din Sibiu remustrá de dato 14 Aug. asupra denumirii noului docente in modulu cu care s'a facutu acésta. Dn. Racuciu va fi sciindu pe ce temeiu se va fi intemplatu acea remustratiune; atata scitu si eu, ca asupra persónei lui n'are nimeni nimicu, ci aici jóca unu principiu din cele mai delicate, séu dóra si dóua, incatu mi se pare ca caus'a desu numitului doctoru in drepturi va deveni in scurtu totuodata cestiune strinsu nationala. De odata ve rogu, cá la acésta scisóre a mea se nu mi se adauge nici unu felu de nota, déca voiti cá se ve mai scriu despre asemenea trebi.

Blasiu 9 Octobře 1866.

Sambata in 6 a. l. c. cam pre la 5 óre dupa ameadu furamu norocosi noi Blasiani a fi onorati, cu presentí'a Escelentiei s'ale Episcopului romano-catoliciloru din Transilvani'a Michaela Fogarasi, carele, precatu scim, volindu asi face si respective a reintórce Escelentiei S'ale parentelui Metropolitu Aleosandru Steiu'a Siulutiú curtenirea in di'a si tempulu supra-disu, veni la noi in Blasiu insocitu de vreo 5 membri din clerulu gremiale rom. catholicu si adeca de secretariulu Eso. S'ale P. O. Stefanu György de P. O. D. Canonicu capitulare — Rainisiu de P. M. D. Directore alu cancelariei — Kolozsi si de doi dd. Profesori din Gimnasiulu rom. catholicu alu Albei-Julie. Escelenti'a S'a Metropolitulu nostru incunoscientiatu de timpuriu despre venirea ilustrulu óspe se si ingrigia de primire catu [mai corespundietoria, disponendu doi dintre dd. Canonici capitulari din Blasiu, si anumitu: Ioane Negrutiu si Antoniu Vestemianu se ésa spre intimpinare, cari si esira inaintea Escelentiei S'ale D. Episcopu cu caret'a escelentiei s'ale a Metropolitulu dinpreuna cu mai multe trasari de ale cetetianiloru din Blasiu primindulu si beneventandulu la satulu Craiunelu de unde l'au conomitatu pana la curtea metropolitana, unde Escelenti'a S'a Metropolitulu din preuna cu veneratulu capitulu metropolitau si cu una parte a clerulu gremiale postati in treptele curiei metropolitane au beneventatu pre Escelenti'a S'a D. Episcopu rom.-catholicu cu cvente esprimatorie de intima confidentia si de multa reverentia catra acelasiu.

Deunadata cu acésta primire concomitandu Escelenti'a S'a Metropolitulu si Veneratulu Capitulu metropolitau pre ilustrulu óspe in odaile destinate spre incuarterare in curia metropolitana si facundusi curtenirea indatinata; — Escelentia S'a D. Episcopu, indata atunci sér'a a si reintorsu dd. capitularisti visitele aratandu in totu loculu multa descendencia si afabilitate. Dumineoa demanétia in 7. a. l. c. cercetá Escel. S'a Parochi'a si Basereca romana catholica din Tür, cu suita, deunde dupa finirea functiuniloru se reintórce la Blasiu in resiedinti'a metropolitana, unde Escelenti'a S'a d. Metropolitu in onórea ven. seu óspe. dispuse a se arangia unu prandiu de onorare, la care sub presidiulu Escel. S'ale d. Metropolitu luá parte Escelenti'a S'a d. Episcopu romano-catholicu cu tóta suita de calatoria, membrii consistoriulu metropolitau si cativa oficiiri militari romani, cari din intemplantu inca se aflau la Blasiu.

Tempulu prandiulu a fostu momentulu de expresiunea celoru mai cordiale sentimente de reverentia si stim'a imprumutata repetita si prin toate alese? — Luni in 8 a. l. c. pre la 7 óre se reintórce Escel. S'a D. Episcopu din preuna cu suita insocitu si de catra Escelenti'a S'a Metropolitulu pena la Craiunelu, lasandu toturoru cari l'au cunoscutu si cari nu l'au cunoscutu mainainte, cele mai viue impresiuni despre demnitata sa de capu baserecescu afabilu, modestu si iubitoriu de basereca si Cleru, si de patriotu devotatu benelui patriei, pazei si bunei intielogeri.

UNGARIA. Pana in minutulu de facia s'a desftu terminulu conchiamarii dietei Ungariei si a denumirii ministeriulu prin reu informatele diarie ale Ungariei de nenumerate ori si totu de atatea ori le deminti eventulu negativu. Acum mai respandescu, ca in 20 Oct. se va rechiamá diet'a si pre la mediulu lui Nov. voru incepe lucrarile ei; nu mai incetésa inca a cantá totu pe strua'a de mai nainte pentru ministeriu inainte si nu dupa dieta, cum scim de mai nainte. —

Ce facu inse celelalte natiuni ale Ungariei? Despre romani nu scim, nu observamu nemica, déca au facutu ceva pasi in contra tendintieloru egemonice, or póte se multumesou cu imputarile prin diurnale facute ardeleniloru cu cventu, ca nu ar aretá neci o activitate? — Am dori se ne dè Dloru esemplu de o mai mareingrigire si activitate pentru viitoriu. —

Ce facu serbii? — Ei se tienu de parol'a, ce si au dat'o in Becskerek spre a face pasi la in. tronu, cá se'si castige valore drepturiloru nationale serbesci. Comunitatile bisericesci serbe un'a dupa alt'a se aduna in urm'a parolei aceleia spre a sprigini din respoteri decisiunea meetingulu din Becskerek atatu prin petitiuni, catu si prin dechiarari de aplaudare si subscriere a acelor decisiuni. Asié se facura in

Kikinda mare si ia mai multe alte comunitati bisericesci adunari cu scopulu acest'a. — Gen. Stratimirovic conduse o deputatiune la Mai statatoria din Cahisti si cerura dela Mai, cá se se oprésca colonisarea strainiloru, mesterita prin deregatorii, si primira dela Mai. unu responsu, ce le nutresce speranti'a.

Ce facu slovacii? Ei alesera o deputatiune statatoria din ddni Pauliny, Toth, Dr. Hurban, Dr. Seberiny, Maly, Dr. Mudrou si Dr. Sturspre a asterne o adresa de aderentia Mai. Sale votata in adunarea generala a reuniunei loro literarie „Matica slovacu“, care in 11 Oct. se si presentá in audientia, in capulu careia v. presied. Maticeii, P. Toth, tienu catra Mai. S'a imp. o coventare de cuprinsulu urmatoriu:

Maiestate C. R. Apostolica!

Pré Indurate Rege si Domu!

Nenorocirea, care in urmarea unui atacu malitosu, a proruptu din 2 parti deodata asupra monarchiei austriace, si evenimentele cele triste de pre campii bataliei din urma in Boemi'a au casionatu toturoru popóreloru acestui imperiu o durere profunda, — si cu atatu mai profunda au casionatu unei parti locuita de natiunea slovacu din iubit'a nóstra patria Ungari'a. Natiunea slovacu suptu tóte impregiurarile pré oredintiósá Mai. Tale o. r. ap. fiindu nefavorita de sórte, nu are altu punctu de intalnire ertatu dupa lege, decatu „Matica slovensca“ aplacidata prin grati'a si parentésca favóre a Mai. Tale o. r. ap.

Acestu institutu — cá singurulu reprezentantu pana acum publice recunoscutu alu natiunii slovace, care numera aprópe 3,000.000 suflete, a consimtitu in mesura deplina nenorocirile resbelice, venite asupra Austriei, in siedinti'a s'a generala anuala tienu in 12 a lunei trecute, si de aceea si-a si datu dechiarat'a expresiune simtiemintelorulu celoru credintiósca catra pré'nalt'a dinastia imp., incredintiandu serbatoresce pre Mai. S'a c. r. ap.: ca dupacum pana acum in bine si in reu, in dile serine si turbure, a statu natiunea nóstra totudéuna cu credintia neclatita catra cas'a domnitória ereditaria, si dupacum ea pana acum neci odata, — neci prin amenintari, neci prin amagirile dusmaniloru tronului — nu s'a lasatu amagita la calcoarea credintiei, in viitoriu inoa va pastrá in animele sale totudéuna acelesi simtieminte de credintia catra sacrat'a persóna a Mai. Tale c. r. ap.; si catra pré'nalt'a casa domnitória, si in privinti'a acest'a nu va lasá se o intréca neci una din natiunile austriace.

Binevoiesce Mai a primi gratiosu acésta expresiune a simtiemintelorulu de credintia neclatita si de omagiu alu natiunii nóstre slovace facuta din adencula animei, si la nou'a organizatiune constitutiunala a statulu austriacu si a patriei nóstre Ungari'a, ce ne sta inainte, se binevoiti parintesc si pré'nduratu a luá in considerare si liber'a desvoltare natiunala a popórlu nostru.

Mai. S'a binevoi a responde cu urmatóriele ouvinte:

„Me bucuru, ca in dilele acestea grele, care le-am ajunsu mai deunadi, potu primi acést'a dechiaratiune a credintióscai Mele natiuni slovace, despre care nu Me-am indoitu neci odata. Fiti asecurati, ca nu voi uitá de supusii Mei slovaci suptu neci o impregiurare.“

— Croatii, cari au o pusetiune politica autonóma si in catuva mai analóga pusetiunii nóstre, inca nu remanu pasivi ci misca tóte, pentrucá se'si asecurere autonomi'a si dreptulu politicu coordinatú Ungariei si facu pasi cá catu mai in graba se li-se convóce diet'a. —

AUSTRIA INFER. Vien'a 14 Oct. O scrisóre autografa a imp. catra ministru de statu cuprinde cea mai caldurósa recunoscientia catra tóte clasele de popóre pentru resemnatiunea dovedita sub decursulu resbelulu de curundu trecut. — Unu curiru alu regelui Italiei sosi aici din Florenti'a cu tractatulu de pace subscrisu, si la c. Mensdorf, s'a datu o dinea, la care luara parte Menabrea, curirulu si ceilalti atasii italiani; in 12 s'au intreschimbatu tractatele ratificate. — O fóia din Brünn descopere, cumca Mai. S'a imp. intr'una din ultimele siedintintie ale consiliulu de ministri, la care presiediu in persóna, s'ar fi dechiaratu, cumca politic'a de sistare a constitutiunii imp. trebue se iè capetu; trebue se damu popóreloru asteptatórie ceva positivu, in generalu pre catu se póte de multiamitoria. De aceea astépta dela consiliari propuneri respective. Privitoriu la Un-

gari'a „Wanderer“ scrie, ca Mai. S'a ar fi comis unu comitetu, statatoriu din br. Hübner, Beloredi, Sennyei si G. Mailath, cá se esamineze elaboratulu comisiunii de 15 despre cauzele comune, care comitetu a reieptatu operatulu, finduca primirea lui ar trage dupa sine denumirea ministeriulu, care inainte de regularea cauzelor comune ar face pré mai pretensiuni.

— In 21 Sept. se impusoá in Wiener-Neustadt unu locotenente primariu, care fú invinovatitu, ca a provocatu ostasii la fuga in retragerea dela Sadov'a. — Din corpulu lui Klapka sosira la Vien'a vreo 300 inisi, oficiiri Károlyi si Csáki si se crede, ca se voru espedá pre a oasa in urm'a amnestiei stipulate cu Prusi'a, éra altii vorbescu, ca se voru decimá. — Imperatés'a din Mecsiun calatori din Rom'a la Miramare si se ar aflá atacata in poterile spirituale de superare. —

Cronica esterna.

ROMANIA. „Monitoriulu“ ne anuntia, cumca M. S. Domnitoriulu insocitu de ministru lucrariloru publice ad interim a plecatu in 1-a Oct. spre a visitá Tergovistea si orasiile Campulungu si Curtea de Argesiu, de unde pre la Pitesti se va reintórce dumineoa la Bucuresci.

In tóte partile Romaniei se facu adunari pentru preintielegeri in caus'a alegerei si pentru a combiná si intruni voturile in barbatii de incredere, atatu pentru senatu catu si pentru deputatii venitoriulu parlamentu. Lupt'a e ferbinte cá cum ar fi totu partite cu principie opuse, si nu toti romani in Romani'a! —

— In Iasi apare unu diurnalu nou intitulatu „Constitutiunea“ ésa de 2 ori pre septemana, cu 74 lei pre anu, sub Redactiunea DD. Iordache Beldimanu, Costache Negruzzi, Vasile Pogor, Constantinu V. Suzo, Georgiu Marzescu. Din profesiunea de credintia a acestui diurnalu vedemu, ca se simtiesce imperativ'a necesitate de a se sustiené constitutiunea cu cea mai posibila rigurositate. Regimulu constitutiunala si nou'a viétia in care a intratu tiér'a, e oredeulu diurnalulu.

— Dela Constantinopole sosira sciri din 11 Oct., cumca insurgentii din Creta se afla respinsi in munti, si sunt blocati si pre uscatu, si pre mare, ér' o parte ar voi a se supune.

— Ne sosi la mana o brosiura intitulata „11/23 Februaru 1866“ de Nicolae Cretulescu, Bucuresci, tipografi'a lucrariloru asociati, pasagiulu romanu 12. D. N. Cretulescu dechiarafapt'a din 11/23 Februaru de silnicia si cele ce s'au scrisu dupa aceea in privinti'a actelor guberniulu trecut, i se paru dictate de patimi cu intentiune de a defaimá. Noi consideramu tóte cele scrise de D. fostu ministru „totum fac“ alu fostulu Domnitoriu, numai cá o dare de séma si o informare a publiculu despre starea lucrulu, cá se nu se oréda asié esageratu, dupa cum se luá in petióre de unii, ce voiescu a condamná totu si bine si reu, ce s'a facutu sub regimulu f. Domnu Cusa. —

— C. Oratiu Flaccu comentatu. D. Dr. de filosofia si profesore de limb'a latina si romana in liceulu din Iasi in favórea tenerimeii studiósca a datu la lumina prim'a carte din Oratiu cu comentari in limb'a romana, care se folosese de tenerimea studiósca cá conducatoriu, se póte aflá la Souczek et Comp. cu 1 fl. v. a.

— Principele Stirbeiu min. de esterne avendu a lipsi pucinu pre unu timpu dela postu — pana la reintórceere e inlocuitu ad int. prin ministrulu de finantia Mavrogheni.

— Cu decretu din 28 Sept. D. Lupascu e numitu de presiedinte la tribunalulu Cahulu. D. D. Ghica licentiatu in drepturi e denumitu presiedinte la trib. Bacau unde fú cá judecatoriu. D. D. Raletu pres. la trib. Falcu.

— Marmur'a dela olanesci, din care se afla mai multe obiecte bine lucrate, espuse in sal'a min. de culte, a devenitu a fi unu productu alesu in Romani'a, si se doresce de toti, cá se se tramita acésta marmura si la ecspositiunea universalá dela Parisu, pentru care se facu multe pregatiri in Romani'a. —

Domnule Redactoru!

Craiova 24 Sept. 1866.

Pe timpu ce curge, natiunalitatile cele mai obscure si mai neinsemnate se lupta cá se ésa la lumina, desgrópa din archive ratacite drepturi perdute, traditiuni uitate, scriu si tiparescu

chiaru fara nece unu folosu presente, intielegundu prea bine, ca necunoscutulu viitoriu pastreza in pantecele seu triumfulu tuturor cauzelor drepte, cand sunt cu demnitate sustinute de puternic'a presa. Numai noi romanii, deca nu me insielu, paremice, ca stamu indereptu in acesta miscare a seculului. Nu facemu nemicu, ori forte pucinu, ca se scotemu la lumina drepturile nostre de natiune, situatiunea nostra politica cea adeverata. Fi-va ore pentru ca suntemu mai favorabilu accentuati decatu ori care nationalitate alta in Europ'a? Nu soimu. Destulu, ca pres'a romana, dupa cum se afla astadi condusa, gasesce cu oala a spune pre pucine despre cele ce ar constitui nationalitatea romanilor dela Dunare, a critica forte slabu conduit'a politica a conducatorilor de di ai destinatelor natiunei, a face forte raru, deca nu nici odata, o comparatiune intre cele ce se urmeza si cele ce ar trebui a se urma. Astfelu, in oatu, deca am merge meru ca astadi, nu vomu ajunge niciodata a ne ridica la adeverat'a si meritat'a positiune ce ni se oade, din umilit'a, bastard'a si nenorocit'a positiune in care ne-am afla pusi din nesciint'a, slabitiunea, ori alte contrarietati nenorocite din timpii trecuti.

Spre a implé o atare lacuna me adresezu la diurnalistic'a*) de acolo,arendumi-se mai bine dispusa; si ve invitu se deschideti o rubrica, in care se fia chiamati toti campionii nationalitatii nostre a scrie despre drepturile nostre reale ca natiune, despre situatiunea nostra politica, respective, cum amu fostu, cum suntemu, cum amu pute fi si cum meritamu a fi: Cu alte cuvinte despre teori'a si practic'a drepturilor nostre ca natiune ce suntemu, amu fostu si mai putemu fi. Subiectulu de si forte insemnatu si delicatu, dar' nu mi se pare imposibile in timpul de facie. Tractatu cu multa perspicacitate si cu pucinu tactu, oredu, ca departe de a destepta vre o furtuna va sci a le potoli, ba inca conjura cu multa abilitate.

In consecintia ve tramitu unmatorea corespondintia ce amu cititu in diariulu „Timpulu“ din Londonu Nr. 45 dela 11 Aug. 1866 si care mi a datu acesta idea.

Vediendu, ca nici unu diariu romanu nu a fostu delocu impresionatu de o asemenea nouate, incatu sei faca criticele si comentariile ce comporta, ba inca nici nu amu vediu'o reprodusa in vre unulu; cunoscundu pe de alte parte imposibilitatea si tactic'a publicistilor nostri locali, pe care eu nu amu aprobatu o niciodata; convinsu, infine, de utilitatea de a tracta asemenea cestiuni in publicu si prin presa, astadi mai bine decatu ori si candu, m'amu decisu a deschide cu diariulu Dv. o corespondintia in felulu acesta, cu care impartasindu-ve peripețiile prin care voru avé a trece cestiunile nostre nationale, se le putemu insoci, pe catu ne va fi puterea, cu comentariile si criticele de care va fi trebuintia. (Asteptamu. R.)

Negotiatiunea a despre care se vorbesce in acosta corespondintia a diariului Timpulu, negociatiune prin care Carolu I. de Hohenzollern voiesce a capata dela Sublim'a Pórta recunoscerea s'a de domnu alesu alu Romaniloru, ne deschide unu campu intinsu de comentarie si critice, prin care se putemu espune atatu teori'a drepturilor nostre proprie de natiune, catu si erorile ce s'au facutu, ce se facu inca necontenitu, din precegetare si rea vointia, ori din nesciintia si febletia, de catra autoritatile nostre politice si literarie ale dilei, improvisate, de politic'a straina si in parte de Cusa, si care bine ori reu, dar' se gasescu astadi in posesiunea puterei in statulu nostru romanescu.

Deca diariulu Dv. va adopta corespondintia mea in felulu ce v'o anunciu, apoi in epistolele urmatore vomu consemna aceste critice, ce au a fi intinse si felurite**). Deocamdata nu ve putemu insemna alta, decatu con-

trastulu curiosu ce ne infacisiera conduit'a ómeniloru publici, ce se dicu patrioti romani cu a strainiloru ce sunt puru si simplu filoromani. Pre catu cei din urma se muncescu a ne redica, pre atatu noi ne complacemu a ne tavalu in tierena, in care ne gasimu aruncati de inemicii nostri. Asié ve infacisiamu minunatulu spectacolu de a vedé drepturile natiunei nostre sustinute de straini si prostituete de noi.

Acestu fenomenu ce la multi profani se va paré unu adeveratu paradocsu, deca nu l'am esplica noi unulu din cei mai initiati, noicarele de donedieci si siese de ani ilu privimu cu manile incrucisiate, ilu studiemu si 'lu gasimu rostogolinduse fara pregetu in giurulu nostru, ca se iè tóte formele dupa timpu si trebuintia; acestu fenomenu, dicemu, este unu fenomenu naturalu, productiune a politiceii amiciloru nostri, cu care amu fostu nevoiti a avé reporturi internationale, si pe care l'am numitu in limbajulu usualu, invasiunea fanariotismulu.

Ca se finimu epistol'a de astadi éta corespondintia de care este vorb'a:

„Ni se scrie dela Constantinopole dela 25 Iuliu.

„Amu potutu informa pe lectorii „Timpulu“ despre solutiunea dificultatiloru moldo-romane; amu facut'o cu grabirea meritata de importantia evenimentulu. O cestiune resoluta intre atatea cestiuni ce impovoreza si intuneca orizontele politice, acosta cestiune resoluta nu dupa liter'a ce omóra, ci dupa spiritulu ce vivifica: astfelu erá frumosa novela ce telegram'a si epistol'a mea din urma aduceau lectoriloru Dv., astfelu era frumosa novela ce D. Ionu Ghica aducea natiunei romane.

„Tóte, intr'adeveru, erau prevediute si ficsate; era ca unu actu intre principele Hohenzollern de o parte si sublim'a Pórta de cealalta. Principele ar adresa sultanulu o epistola, si ar specifica invoicele patruspediece puncte relative la drepturile si datoriele reciproce ale vasalulu si ale suzeranulu; dupa acosta se va duce la Constantinopole si va capata firmanulu de investitura, calcatu pe epistola oficialu adresata sultanulu.

„Eramu gata a complecta insciintiarile ce ve facusemu deja, prin analis'a epistolei alu carei modelu, acceptatu de dinsulu luase cu sine D. Ionu Ghica, ministrulu afaceriloru straine si tramisulu ecstraordinariu alu principelui, candu pe neasteptate aflamu, ca nemicu nu s'a facutu, ori mai bine, ca totu s'a stricatu in arangementulu hotaritu, ar fi distu cineva, cu o maniera nescimbatore.

D. Ionu Ghica, la intorcerea s'a la Bucuresoi, a intemnatu impotrivire la proiectulu de arangementu cu atata greutate elaboratu pe candu a fostu la Constantinopole, astfelu, ca primul seu actu, intorcunduse la ministeriu, a fostu de a contromanda voiajiulu curierulu de cabinetu ce urma se plece din Bosforu vinerea din urma.

Ar trebui acum se se cunosca motivele acestui derangementu, se se soia, care din cele patruspediece puncte nu au cerutu aprobarea principelui, ori ce noue puncte principele aru voi se adauga la cele patruspediece, fara ca inalt'a Pórta se fia consimtitu inca la una sau la cealalta modificatiune.

„Totmai pentru ca se vorbesce si se acredita multe pe aici, me vediu silitu a ve presenta sub acosta indoita forma situatiunea actuale a cestiunei; ca-ci mi se asecura din buna fontana, oa dificultatea este indoita, si resida de o parte in articulu ce principele Hohenzollern nu aproba de locu, si de alta parte in aceea ce aru voise se substitue.

La ochii sei, s'ar lovi autonomi'a principatelor prin claus'a ce determina efi'a puterei armate de care voru pute dispune; la ochii sei, situatiunea principatelor ar fi prin intemplantu compromisa prin claus'a, ce le obliga a lua armele pentru apararea imperiulu, la ochii sei, autonomi'a aru inceta de a ecsista deca Sublim'a Pórta ar avé dreptulu de a ocupa principatele, de cate ori si candu le va crede amenintiate de unu inamicu strainu; la ochii sei, ceremoni'a investiturei este unu lucru de prisosu; voiajiulu la Constantinopole s'ar pute face bine, dar' nu se cuvine se fia obligatoriu; principele este alesulu Romaniloru, este principe prin volienti'a

nationale, nu are nevoia de nici o investitura, deca sultanulu va ratifica votulu supusiloru sei romani “

Éta punctele otarite ce atingu susceptibilitatea principelui Carolu. Incatu pentru punctele, a caroru aprobatiune o reclama: sunt dreptulu de a bate moneda cu efigia s'a, de a da decoratiuni, de a avé in strainatate representatiuni consulari, tóte drepturi care, la ochii sei, sunt elemente constitutive si nedespartite deautonomi'a garantata de tractate.

La tóte cele ce precedu, ca se ve spunu tóte cate se vorbescu, sunt datoru se adaugu, ca principele emite pretensiuni pentru dreptulu seu explicitu de ereditate la tron, si face obiectiuni pentru ceremonialulu voiajiulu seu la Constantinopole, unde voiesce a fi primitu, nu numai ca principe alesu alu Romaniloru, dar' inca cu onorurile cuvenite altetiei regale, alteti'a s'a regale Principele Romaniloru: astfelu ar fi finitulu finale alu acestei laboriose negociatiuni.

Nu am multa nevoie se ve spunu, ca aceste resemnemente nu au nimicu oficialu, dar', dupa fontanele, de unde le tragu, imi este permisu a conchide, ca principele Carolu este unu harnicu discipulu alu nesatiosulu Bismark, si ca elu, pe tiermii Dunarij, isi aduce aminte, ca este parinte deaprobe cu invingatoriulu dela Sadov'a. Parinti'a oblega, ecsempulu oblega, cugeta neaparatu.

Voiu avé grija de a urmari acosta cestiune, ca se ve potu tiené in cursulu ei. De acum inse v'asi pute spune, ca ministrii turci sunt inspaimentati de acosta noua viitura dela Bucuresoi, ca principele nu ratifica arangementulu conclusu de ministrulu seu. Ei se magulescu, ca acosta pórtá, pe care cestiunea orientelui putea face iruptiune, va fi inchisa, si inca bine inchisa. Mare cu adeveratu a fostu erorea loru, ca-ci deca ecsigentiile principelui de Hohenzollern voru fi astfelu, precum le desoriu mai susu, apoi eu nu vediu terminulu de midiolocu care ar pute satisfacé si pe vasalu si pe suzeranu, si pe puterile garante.

Cu tóte acestea Turci'a nu are de ajunsu tóta atentiunea s'a, ca se mantiena in ordine si linisce acelea din provinciile sale, unde se teme de turburari, ca se remediese trist'a situatiune a finantielor, si a inlatura astfelu sabia lui Damocles, banoruta, ce imprumuturile bisanuale ale lui Fuad-Pasia au aternatu asupra capulu imperiulu, ca se stirpesca brigantagiulu, ce bantue provinciile; ca se departeze din poporu progresele miseriei si ale fometei, aceste doua rele consiliarie in timpuri critice.

Aci finesce corespondintia dela Constantinopole a „Timpulu“. Comentariile mai tardiu. Pe maine ve promitemu, deca ne vomu intielege, o epistola a mea catra redactori dela „Debateri“ diariu din Bucuresoi,, care incadra cu subiectulu nostru. Sanatate*)!

Emanuele Quinezu.

Evenimente de mai mare insemnatate nu avemu astadata de a inregistrá din statele esterne; totu ce merita atentiune e, ca ministeriulu Rusiei si-a datu demisiunea si m. pr. Constantinu e incredintiatu cu compunerea altui ministeriu; oa trupele pornite catra Prutu si Galiti'a ar fi primitu ordine a stá pre locii, ér' cu atentatorulu Karakoff s'au mai condemnatu la mórte 34 complici la complotulu de a omori pre imperatulu si 15 la ecsilu in Siberi'a.

In Itali'a se desiartara fortaretiile Peschiera si Mantua de austriaci si intrara italiani. — In orientu Turci'a a concentratu in Epiru si Tesali'a 30.000 soldati si Omeru Pasia s'a dusu la Macedoni'a. Ér' scirile grecesci despre candioti suna, ca ei au mai stinsu trupele egiprene, pe candu turcii scriu din contra. Franci'a cu Angli'a, Itali'a si Austri'a nu voru a lasa se se aprinda caus'a orientala, dupa cum vre Rusi'a, pana candu se voru oointielege a lua deodata si caus'a Poloniei inainte. —

*) Ad revidendum! — R.

Cursurile la bursa in 16. Oct. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 12 cr. v.
Augsburg	—	—	127 „ 75 „